

Podejście partycypacyjne w strategiach adaptacji

Joanna Godlewska

Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększenia odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń.

www.klimada2.ios.gov.pl

Podjęcie partycypacyjne

na etapie
opracowywania
strategii adaptacji

na etapie
wdrażania
strategii adaptacji

Podejście partycypacyjne - Austria

etap opracowywania

- **szeroki zakres** procesu partycypacyjnego – ok. 100 organizacji (ministerstwa, kraje związkowe, grupy interesów, organizacje ekologiczne i inne)
- sformułowanie **konkretnych zaleceń** w 14 obszarach działań

etap wdrażania

- w planie wykonawczym zwrócić uwagę na rozwój przyjaznych dla klimatu **regionalnych środków adaptacyjnych** z włączeniem ogółu społeczeństwa w regionalne procesy partycypacyjne

Podójście partycypacyjne – Finlandia (1)

etap opracowywania

- szeroki zakres partycypacji:
 - **upowszechnienie** wyników badań naukowych zgodnie z zasadami otwartej nauki, w celu ułatwienia obywatelom udziału w tworzeniu wiedzy oraz podejmowania działań (w tym m.in. mapy powodziowe, narzędzia planowania i in.)
 - **planowanie i wdrażanie** działań adaptacyjnych z udziałem interesariuszy
 - angażowanie interesariuszy na poziomie **regionalnym i lokalnym**, w celu właściwej diagnozy specyficznych uwarunkowań regionalnych i lokalnych oraz doboru specyficznych rozwiązań

Podjęcie partycypacyjne – Finlandia (2)

etap wdrażania

- uwzględnienie podejścia partycypacyjnego również w **fazie monitorowania** realizacji planu:
 - raporty ewaluacyjne (okresowe i finalne) poddawane konsultacjom
 - koordynacja ewaluacji przez instytuty badawcze – Fiński Instytut Środowiska (Finnish Environment Institute, SYKE) i Instytut Zasobów Naturalnych (Natural Resources Institute Finland, Luke)
 - powołanie grupy monitorującej ds. adaptacji (przy Ministerstwie Rolnictwa i Leśnictwa), z udziałem ministerstw i innych jednostek rządowych, instytutów badawczych, władz i organizacji regionalnych oraz lokalnych

Podejście partycypacyjne – Francja (1)

etap opracowywania

- powołanie grupy roboczej w ramach Krajowego Obserwatorium Skutków Zmian Klimatu (Observatoire national sur les effets du réchauffement climatique, ONERC)
- udział w grupie roboczej przedstawicieli wszystkich ministerstw i pełnomocników, agencji rządowych, instytutów badawczych
- konsultacje społeczne dokumentu strategii
- drugi plan wykonawczy (2017) przyjęty po procesie konsultacyjnym, z udziałem **ponad 300 przedstawicieli** strony społecznej, ekspertów, ministerstw oraz władz lokalnych

Podójście partycypacyjne – Francja (2)

etap wdrażania

- nawiązanie dialogu z interesariuszami z uwzględnieniem różnych **sektorów**, a także **samorządów lokalnych**
- angażowanie interesariuszy w działania o **charakterze diagnostycznym** – analizy dotyczące skali, skutków i wrażliwości na zmiany klimatu, a także w wypracowanie **standardów i rekomendacji**
- stosowane **narzędzia** partycypacji: włączanie interesariuszy do komitetów, grup roboczych oraz konsultacje dotyczące tworzenia dokumentów lub wytycznych

Podjęcie partycypacyjne – Hiszpania (1)

etap opracowywania

- duży stopień uspołecznienia procesu przygotowania najnowszego (2020) strategicznego planu adaptacji:
 - wczesne zaangażowanie polegające na **poszukiwaniu pomysłów** proponowanych przez ekspertów oraz kluczowych interesariuszy - forma warsztatowa oraz droga internetowa
 - **spotkania** autorów dokumentu z **przedstawicielami administracji** w celu przedyskutowania propozycji
 - **publiczne konsultacje** dokumentu (ok. 1500 komentarzy od 182 podmiotów i osób)

Podjęcie partycypacyjne – Hiszpania (2)

etap wdrażania

- szczególna rola przypisywana **podmiotom sektora prywatnego** w celu wzmocnienia ich zdolności do poprawy odporności na zmiany klimatu:
 - ułatwienie udziału firmom w procesach analizy ryzyka i wrażliwości na skutki zmian klimatu w strategiach biznesowych
 - promocja działań na rzecz transferu i wymiany informacji
- szerokie **udostępnianie informacji** na temat zmian klimatu, scenariuszy klimatycznych, wskaźników, **adekwatnych do potrzeb** różnych sektorów i interesariuszy
- rozwój **współpracy** we wszystkich sektorach z **organizacjami** prowadzącymi działalność w zakresie **badań, planowania i zarządzania** w danej dziedzinie
- uwzględnienie zagadnień **równouprawnienia płci** w kontekście działań adaptacyjnych
 - rola kobiet w procesie transformacji w kierunku modelu rozwoju neutralnego emisyjnie i odpornego na zmiany klimatu
 - włączenie kobiet do procesu podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach zarządzania
 - konieczność takiego przywództwa, które umożliwi dostęp kobietom do podejmowania decyzji na równych warunkach

Podjęcie partycypacyjne - Holandia

etap opracowywania

- podkreślono **rolę każdego obywatela** w tworzeniu polityki przygotowania kraju na skutki zmian klimatu
- **konsultacje** planu wykonawczego z ministerstwami, Programem Delta, władzami regionalnymi i lokalnymi, instytutami badawczymi i organizacjami społecznymi
- **dobór** odpowiednich instytucji i organizacji **do każdego z priorytetowych obszarów** (ciepło, infrastruktura, rolnictwo, przyroda, budownictwo i współpraca)

etap wdrażania

- uczestnictwo zaangażowanych stron w ustalaniu priorytetów, konsekwencji i zagrożeń dla poszczególnych sektorów, przygotowaniu planu działania, ale także w **stale prowadzone działania monitorujące** i pogłębiające wiedzę
- zapewnienie **skutecznej komunikacji** na temat zmian klimatu i adaptacji do nich za pomocą narzędzia, jakim jest **Portal Wiedzy na temat Adaptacji Przestrzennej**
- nacisk na zjednoczenie wysiłków wszystkich zainteresowanych stron i promowanie **wspólnego podejścia** do działań dostosowawczych

Podójście partycypacyjne - Litwa (1)

etap opracowywania

- przygotowanie planu działań w **obszarze energii i klimatu** przy udziale parlamentu krajowego, w porozumieniu z partnerami gospodarczymi, stowarzyszeniami branżowymi i społeczeństwem
- zaangażowanie przedstawicieli **stowarzyszeń gmin** w prace międzyinstytucjonalnej grupy roboczej do przygotowania planu oraz spotkania konsultacyjne z **udziałem samorządów lokalnych**
- duże zainteresowanie interesariuszy dokumentem - **połączenie tematu energii, klimatu i adaptacji**
- prezentacja projektu planu na konferencjach poświęconych tematyce energii w kraju i **za granicą** w tym dyskusja z krajami członkowskimi UE oraz konsultacje z Komisją Europejską
- dwie tury **konsultacji publicznych** poprzez krajową platformę konsultacyjną
- konsultacja dokumentu z Krajowym Komitetem ds. Zmian Klimatu (21 przedstawicieli ministerstw, władz lokalnych, nauki, przemysłu i organizacji pozarządowych oraz 20 obserwatorów)

Podójście partycypacyjne - Litwa (2)

etap wdrażania

- osiągnięcie **wysokiego poziomu partycypacji społecznej** w działaniach na rzecz adaptacji jako jeden z celów polityki adaptacyjnej
- **włączanie samorządów** do polityki adaptacji jako jeden z kierunków działań wymienionych w planie wykonawczym

Podójście partycypacyjne – Niemcy (1)

etap opracowywania

- dialog z zainteresowanymi stronami na temat zmian klimatu oraz adaptacji zainicjowany przez ministerstwa federalne (m.in. ds. **środowiska**, d.s. **gospodarki**) oraz **Forum Finansowe Zmian Klimatu**
- konsultacje w formie spotkań dotyczących poszczególnych **grup użytkowników**, jak i spotkań **branżowych**
- **szczegółowa analiza zagadnień przekrojowych** (np. zarządzanie ryzykiem skutków zmiany klimatu) z uwzględnieniem **interakcji** między różnymi sektorami

Podójście partycypacyjne – Niemcy (2)

etap wdrażania

- współpraca rządu federalnego przy wdrażaniu strategii adaptacji z krajami związkowymi w celu **zapewnienia koordynacji** z przygotowywanymi lub planowanymi na szczeblu krajów związkowych strategiami adaptacyjnymi i pomiędzy nimi
- kluczowa **rola rządu i administracji** w zakresie **systematycznych działań** mających wpływ na skutki zmian klimatu i tworzenia warunków do ich realizacji
- współpraca rządu federalnego z centralnymi **stowarzyszeniami władz lokalnych** oraz z przedstawicielami zainteresowanych gmin i powiatów w celu uzgodnienia środków, które można wykorzystać do opracowania i wdrożenia **lokalnych koncepcji adaptacji**
- w celu aktywnego zaangażowania ogółu społeczeństwa oraz ekspertów ułatwianie dostępu do konsultacji poprzez wykorzystanie **technologii komunikacyjnych** (np. konsultacje online)

Podjęcie partycypacyjne - Szwajcaria

etap opracowywania

- **współpraca międzyresortowa** na szczeblu federalnym jako podstawa opracowania strategii adaptacji oraz planów działań (rola koordynacyjna: Międzyresortowy Komitet ds. Klimatu - IDA Klima)

etap wdrażania

- współpraca pomiędzy **poziomem lokalnym, regionalnym i kantonalnym** we wdrażaniu strategii adaptacji
- pilotażowy program Ministerstwa Środowiska „Adaptacja do zmian klimatu” - wspieranie projektów, które pokazują przykłady odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianami klimatu:
 - 50 projektów pilotażowych w latach 2019-2022
 - **współfinansowanie** działań przez kantony, miasta, uniwersytety, instytuty badawcze, stowarzyszenia, fundacje i firmy
- utworzenie Krajowego Centrum Usług Klimatycznych (NCCS) w celu zapewnienia współpracy na szczeblu federalnym w zakresie dostarczania **rzetelnej wiedzy** na temat adaptacji do zmian klimatu
- opracowanie przez Ministerstwo Środowiska **narzędzia internetowego** „Adaptacja do zmian klimatu” dla gmin, które chcą określić, jaki wpływ mają na nie zmiany klimatu

Podsumowanie

- **podobny schemat** zastosowania podejścia partycypacyjnego na etapie przygotowania strategii:
 - projekt dokumentu opracowany przez grupę roboczą zlokalizowaną w strukturach rządowych
 - poddany konsultacjom społecznym w formie konferencji lub warsztatów
 - możliwość zgłaszania uwag drogą korespondencyjną lub elektroniczną
- pewne elementy – ramy strategiczne lub niektóre rozwiązania mogą być **planowane odgórnie**, ale określenie możliwości adaptacji na poziomie sektorów lub regionów powinno być realizowane w ramach **podejścia zdecentralizowanego i oddolnego**, przy aktywnym udziale wszystkich interesariuszy i uczestników systemu zarządzania danego sektora lub regionu
- w analizowanych krajach promuje się **podejście włączające** stwierdzając, że realizacja celów adaptacji wymaga działań podmiotów na każdym szczeblu zarządzania
- na etapie wdrażania strategii kluczowe jest zapewnienie możliwości **dzielenia się wiedzą i wymiany informacji** przez przedstawicieli różnych grup społecznych i zawodowych
- rolą władz różnego szczebla jest **wzmacnianie istniejących forów i tworzenie nowych**, w celu zapewnienia skutecznego dialogu

Dziękuję za uwagę

Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększenia odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń.

www.klimada2.ios.gov.pl

